

Bronnen

To Piketty or not to Piketty - De schaduwelite? - De glazen kooi.

» [Download dit artikel in pdf](#)

Tekst: Rob Heinsbroek

To Piketty or not to Piketty

Hoe zorg je ervoor dat je een razend interessant boek schrijft dat door bijna niemand wordt opgemerkt? Schrijf je boek in het Frans. En hoe wordt je dan een wereldwijde hype? Vertaal het in het Engels. Dat is zo ongeveer de Franse econoom Thomas Piketty overkomen in 2014.

Politici van links naar rechts buitelden over elkaar heen om zijn inzichten hetzij af te kraken als socialistische onzinpraat, hetzij te bejubelen als een waarlijk diep inzicht in de schrikbarende gevolgen van groeiende vermogensongelijkheid. Voeg daaraan nog een fikse wetenschappelijke discussie over de juistheid van Piketty's bronnen en analyses toe, en je hebt de ingrediënten voor een in elk geval populair succesnummer.

Dan kan het geen kwaad dat de Nederlandse vertaling ongeveer een halfjaar na de oorspronkelijke publicatie in de herfstachtige oktobermaand van 2014 uitkomt. Dat geeft de mogelijkheid tot enige bezinking en reflectie. Immers: een economisch leerboek van achthonderd pagina's over inkomens- en vermogensongelijkheid in de afgelopen 150 jaar in met name Frankrijk (maar ook Amerika, Engeland en Duitsland), gaat je nu niet direct in de koude kleren zitten. Evenmin oogt het als een rustig weglezertje voor op het nachtkastje.

Piketty heeft een berg werk verzet voor zijn boek. Zonder meer hulde voor zijn historisch graafwerk en duiding van historische gegevens. Alhoewel er op sommige momenten wel erg vergaande conclusies worden getrokken over het - bij vlagen - wat gemankeerde bronnenmateriaal. Ook heeft uw recensent enige twijfels over Piketty's neiging om her en der de historische romans van Jane Austen en Honore de Balzac aan te halen als een historische bron 'Zoals lezers van Jane Austen's *Pride and Prejudice* wel weten...'. Op zichzelf leuk - en bravo uiteraard voor zijn belezenheid - maar wetenschappelijk is het wat minder. En voor de fans; op pagina 185 komt zelfs de hippe tv-serie *Mad Men* even langs, jawel!

Maar moet u nu echt al die achthonderd pagina's doorworstelen om mee te kunnen praten? Nu, ik zal u niet tegenhouden want het boek is namelijk goed en vlot leesbaar, maar de samenvatting is werkelijk ongelooflijk lekker kort: **R > G**. Pardon? Is dat alles? Ja, dat is het. Het rendement uit kapitaal (=R) groeit harder dan de groei van de economie (inkomens en productie) (=G). *C'est tout*. Is dat dan ook de conclusie van het boek? Eigenlijk niet want op basis van zijn historisch onderzoek formuleert Piketty een politiek voorstel waarvan elk socialistisch hart sneller gaat kloppen; een vorm van een wereldwijd progressieve vermogensbelasting (arme oom Dagobert Duck...) die de hogere opbrengsten van vermogen weer wat gelijktrekt met de opbrengsten uit arbeid. Dat mag Piketty natuurlijk vinden, maar het is uiteindelijk niets meer of minder dan een politieke keuze. Het is zomaar voorstelbaar dat een econoom die wat meer aan de rechterzijde van het politieke spectrum opereert, op basis van hetzelfde historisch onderzoek als Piketty, tot de keuze komt om de verschillen nog maar eens wat groter te maken en een denivellerende extra belasting op arbeid voorstelt (geen 'Dagobert Duck-belasting', maar een vorm van 'Jan Modaal-belasting'). Wie heeft er dan gelijk? Welnu, zodra politici die alternatieven overnemen mag u de keuze in het stemhokje maken.

In ieder geval is het wel een puik boek en alle publiciteit zeker waard; interessante historische analyses, goed leesbaar voor een niet-ingewijde in de economie, een thema als vermogensongelijkheid geactualiseerd met politieke voorstellen (of u het er nu mee eens bent of niet) en bij deze ook een pluim voor de vertalers die uitstekend werk hebben geleverd. Maar een echte klassieker; *to Piketty?* Nee, misschien toch net niet. Daarvoor heeft het boek uiteindelijk te veel een politieke boodschap meegekregen van de schrijver - hoe sympathiek de boodschap ook mag klinken. *Not to Piketty* dan? Waarschijnlijk hangt het antwoord op deze vraag af of we dit boek over tien jaar nog lezen. *To Piketty or not to Piketty, that remains the question.*

Thomas Piketty, *Kapitaal in de 21e eeuw*, De Bezige Bij 2014, ISBN 978 90 234 9082 1

De schaduwelite?

Nog een boek dat de nodige reuring en deining heeft veroorzaakt. Maar nu toch flink in negatieve zin.

De Schaduwelite van zelfbenoemd gentleman-hooligan Ewald Engelen bevatte in de eerste druk een lijst van ruim

zestig personen die er veel zo niet alles aan gedaan zou hebben om het financiële systeem ongeschonden door de crisis te krijgen - op kosten van de belastingbetaler. Al vrij snel moesten auteur en uitgever toegeven dat deze zogenaamde ledenlijst verzonden was, een marketingtruc. Tsja, wat doet dat met de geloofwaardigheid? In het voorwoord van de tweede druk die uw recensent toegestuurd kreeg legt Engelen uit dat "De lijst dreigde met de boodschap van het boek aan de haal te gaan. [...] Weg ermee dus."

Dat is mij iets te makkelijk, maar vooruit. De boodschap van het boek is namelijk best interessant: de groei van Nederland - en Amsterdam in het bijzonder - als financiële dienstverlener en het streven van een zogenaamde financiële schaduwelite om dit systeem zo ongeschonden mogelijk door de crisis te krijgen. De auteur is in elk geval duidelijk overtuigd van zijn eigen gelijk en dat merken we aan het weinig aan de verbeelding overlatende taalgebruik, tot op het activistische af. Erg jammer, want een dergelijk boek had een meer genuanceerde uitwerking verdiend. Het heeft meer het karakter van een pamflet dan een boek, helaas.

Ewald Engelen, *De Schaduwelite voor en na de crisis - niets geleerd, niets vergeten*, Amsterdam University Press BV 2014, ISBN 978 90 8964 670 5

De glazen kooi

Automatisering en technologie bieden vele voordelen, maar volgens Carr moeten we ook realiseren dat creativiteit, inventiviteit, het vellen van morele oordelen en meer van dergelijke typisch menselijke eigenschappen bijzonder lastig te implementeren zijn in computers en automatische systemen.

Zo lang techniek vooral ontworpen wordt om het leven handiger en makkelijker te maken, kan er een 'glazen kooi' ontstaan waarin we als een 'operator' door het dagelijks leven glijden. Eigenlijk lijkt Carr te waarschuwen voor het al te makkelijk uit handen geven van onze moeizaam verworven kennis en kunde. Een kritisch, maar gelukkig niet al te 'doemdenkerig' boek. Digitale stof tot analogoog nadenken, zullen we maar zeggen.

Nicholas Carr, *De glazen kooi - wat automatisering met ons doet*, Maven Publishing BV 2014, ISBN 978 94 9184 534 5

GERELATEERD

MAGAZINE | 22 juni 2022

Bronnen

[Handen uit de mouwen - Who's the boss? - Elly's boekblog.](#) →

MAGAZINE | 03 mei 2022

Bronnen

[It's elementary, my dear Watson - Onder commissarissen - Terug naar de top - Elly's boekblog.](#) →

MAGAZINE | 01 maart 2022

Bronnen

[Morele besluiten nemen - Een toverboek over de schatkist van Nederland - Als het er echt om gaat - Elly's boekblog.](#) →

MAGAZINE | 14 december 2021

Bronnen

[Juf Merel, ik snap het niet... - Adviseren voor accountants - De lijstjes van Japke-d - Elly's boekblog.](#) →

MAGAZINE | 26 oktober 2021

Bronnen

[Fly me to the moon - Inclusieve communicatie - Crisis? What crisis? - Elly's boekblog.](#) →
